

VU-Vereniging gaat de dialoog aan

Met een speciaal Dialoogprogramma wil de Vereniging een gesprek tot stand brengen tussen universiteit en samenleving over normen en levensbeschouwing. Zij heeft dat onder meer gedaan met een symposium over spiritualiteit, waarvan hier een beknopt verslag volgt, en zal dat voortzetten met een symposium over maatschappelijke samenhang.

Zoeken naar een Bijbels georiënteerde spiritualiteit

Ook in protestantse kring is de belangstelling voor spiritualiteit groeiende. Een geheel aparte plaats neemt daarbij de cursus 'Wijsbegeerte en Spiritualiteit' van de Vrije Universiteit in, een initiatief van VU-hoogleraar E. van Olst. Hij wil 'spiritualiteit' losmaken uit de puur theologische context waarin het begrip veelal wordt geplaatst. De cursus laat cursisten kennismaken met geheel verschillende benaderingen van spiritualiteit. Bedoeling is een geheel te bieden van wijsgerige, wetenschappelijke en praktisch-liturgische perspectieven. Dankzij deze veelzijdige en multidisciplinaire benadering kan de cursus gerust uniek worden genoemd. Daarbij verloochent het 'ad fontes' van de reformatoren zich evenmin. Het gaat in deze cursus om het gestalte geven aan een Bijbelse spiritualiteit.

Tegen deze achtergrond is het symposium 'Geïnspireerd leven' te beschouwen als een poging om de relevantie van Bijbelse grondnoties voor een hedendaagse spiritualiteit te laten zien. Het symposium werd op zaterdag 16 december georganiseerd door het Dialoogprogramma in samenwerking met de cursus 'Wijsbegeerte en Spiritualiteit'.

Spiritualiteit kan worden omschreven als: vanuit een kritische houding jegens de cultuur zoeken naar een die-

pere betekenis of zin van de werkelijkheid. Het gaat om een fundamentele levensoriëntatie van waaruit zin wordt verleend aan onze ervaring. Bijbelse spiritualiteit richt zich op een zingeving die verbonden is met een ervaring van transcendentie. Met deze omschrijving als uitgangspunt tekenden zich twee hoofdvragen af.

Dagvoorzitter Anton van Harskamp (Bezinningscentrum VU) formuleerde ze als volgt. Ten eerste: welke Bijbelse grondnotie(s) en welke Bijbelse grondhouding zijn van betekenis voor het stimuleren van een hedendaagse spiritualiteit? Ten tweede: onder welke voorwaarden is een dergelijke Bijbels geïnspireerde spiritualiteit mogelijk? Twee van de sprekers gingen in op de eerste vraag. Van Olst en K. Waaijman (KUN) gaven contouren aan een Bijbelse spiritualiteit, de één door de – ook in het christendom traditionele – scheiding tussen lichaam en geest ter discussie te stellen en te pleiten voor een spiritualiteit waarvan lichamelijkeheid en emoties de basis vormen; de ander door een exegetische analyse van het Bijbelse begrip 'nefesj' dat meestal met 'ziel' wordt vertaald, maar een aantal onvermoede diepte-dimensies bezit.

De andere vraag, de voorwaarden voor een hedendaagse spiritualiteit, werd aangevat door B. Goudzwaard en J.C. Noordzij, vanuit respectievelijk cultuurkritische en psychotherapeutische hoek. Goudzwaard vroeg zich af of in

PETER WOLTERS, AVC/VU

"Zoeken naar een diepere betekenis van de werkelijkheid"

het moderne wereldbeeld dat wij, ook als christenen, onderschrijven niet de schaamte verborgen ligt voor onze eindeloze begeerte om te hebben wat anderen ook bezitten. Alleen op grond van dit pijnlijke inzicht zou een Bijbelse spiritualiteit mogelijk zijn. Noordzij presenteerde een nieuwe wetenschap, de spirituele ontwikkelingspsychologie. Deze zou, gebaseerd op spiritualiteit, blokkades, veroorzaakt in onze ontwikkeling door onze ego-gerichtheid, op het spoor moeten komen en opheffen. In beide gevallen ging het om (zelf)kritiek en de mogelijkheid van een bevrijdend inzicht, die door de twee sprekers in Bijbels perspectief werden geplaatst. Onder sprekers vanuit 'de praktijk' was enerzijds instemming te bespeuren met een aanpak als die van Goudzwaard en Noordzij. Ervaringen in het onderwijs (Van der Burg, Hogeschool Holland) bevestigen de werking van een spirituele aanpak. Dat geldt ook voor het kerkelijk leven, hier vertegenwoordigd door mw A. van der Pers, een predikant-lid van een protestantse gemeenschap uit Rotterdam.